

Glücklich, Julius

O víře pod jednou i obojí způsobou

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 36-41

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126535>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

i vpisované sněm 1610.

j v též doky sněm 1610.

1 Viz C XIII přépisek, kde je pozn. 3.

2 Převzato až na uv. odchylky doslovně z art. sněmu 1610 pod v nadpisu uvedeným titulem. Viz tištěné art. sněmu 1610, str. XV—XVII.

O víře pod jednou i obojí způsobou^a.

A XXXII.

Což se víry dotýče^a pod jednou způsobou a pod oběma, abychom se neutískali, než spolu byli za jednoho člověka jako dobří přátelé^a. A my potomci a budoucí naši abychom při tomto zřízení a svolení zuostali a trvali, nyní i na časy budoucí pod^b pokutami v majestátu teď následujícími a dáleji v tomto zřízení zemském dostavenými.

^a *U rukou a po straně*: Majestát Rudolfa krále všem třem sjednoceným stavům království českého pod obojí tělo a krev Páně přijímajícím na svobodné jich náboženství provozování daný v kvaternu trhovém novém stříbrném léta 1609 pod literou N 14.

^a *Škrtnuto v A i v B v textu 1564*: Pakli by jaká různice očkoli, o jaké kněží vznikla nebo o jiné věci, což se útiskuov víry dotýče, aby to vznešeno bylo na krále J. Mt., na pány a vládky v soudu zemském, a ten, kdož by komu nátisk učinil, aby před soudem zemským bez puohonu stál. A tu aby páni a vládky touž věc napravovali. A kdož by koli pro tu věc k soudu zemskému a k rozkázání královskému a panskému státi nechtěl, na toho abychom sobě všickni pomocni byli. A strana strany ať nehaní. A strana straně ku potupě nemaluj. Pakli by která strana malovati kázala ku potupě druhé straně, muož jí pohnati též jako o hanění. A kterýž by kněz druhou stranu haněl, ať jest před pány a vládky v soudu zemském postaven, a kterak s ním král J. Mt., páni a vládky ráčí naložiti, to buď při J. Mtí. vuoli. A král J. Mt. ráčil jest přiřici obojí straně je při zvyklostech a spravedlivostech jich zachovati. *V A nepřeskrtnuty věty A strana . . . nemaluj, ale snad jen nedopatřením, poněvadž následující věta přeškrtnaná těsně souvisí s větou A strana . . . nemaluj.*

^b pod pokutami . . . dostavenými připsáno v A i v B.

^a *V. Budovcem v B po straně*: 6; *dále*: Hic non solum [c]aeremoniales [s]ubtraquitistae, sed etiam alii [qui] absque caeremoniis in spiritu [et] veritate Deo[s]erviunt, intelli[g]untur; *doleji proti slovům tisku 1564* A strana . . . nemaluj připsáno Picturae.

A XXXII¹. [A i B nový.]

Do tohoto artykule nejprve majestát na náboženství se vztahující, druhé to porovnání mezi stranami podjednou a podobojí, ano i to, co sama strana podobojí mezi sebou učinila. Též o moci defensorům dané, kdežto i o soudu, kdyby jaké nedorozumění mezi stranami podjednou a podobojí vzešlo, jak by se ten držeti měl, se vyměřuje, což vlastně, poněvadž na budoucí věčné časy za právo býti má, zcela a zouplna do zřízení zemského vjíti musí.

O náboženství
sněm léta
1610.

Dobré zdání.

K tomuto artykull toto se připojí:

A tento majestát králem J. Mti. učiněný, pány, Jich Mtmi., rytířstvem, Pražany, Horníky a jinými městy ve dsky zemské vložen jest.

¹ Oba tyto přípisky jsou přeškrtnuty v B, nikoli však v A; ve shodě též s A sem tedy měl přijíti 1. majestát na náboženství z 9./7. 1609 otisklý nejlépe u K. Krofty, *Majestát Rudolfa II.*, str. 34—39, 2. porovnání mezi stranou podjednou a podobojí téhož data (text viz Krofta l. c., str. 40—43), 3. Artykulové a snešení nás všech tří stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímajících a k konfessi České se přiznávajících, nyní na hradě pražském pospolu shromážděných a u víře svaté křesťanské sjednocených, kterak se vedlé též konfessi České a majestátu, od J. Mti. císa. na touž konfessi nám daného s kněžstvem svým jak při konsistoři, tak i v rádích církevních a jednomyslného náboženství provozování chovati máme *Budovcova Akta rkp. mus. IX. A. 8. f. 970^v—973^v. Otištěn též u Skály I. str. 249—253 a v České konfessi, vydané r. 1610 z poručení defensorů. Srovnej Hrejse, Česká konfesse, str. 476 a násl. Jest to onen kus, o němž čteme u Skály k r. 1617 (II, str. 49) slova citovaná již v Úvodu, že stavové podjednou těžce nesli, že někteří (tím míněni členové komise, jak patrně ze Skály II, str. 35) toto usnesení do zkorrigovaného zřízení zemského vlepiti a vepsati směli, dokládajíce, že ono té podstaty jest jako majestát a to porovnání mezi stranou podjednou a podobojí a proto na věčnost bez proměny zůstati musí. Tato poslední věta kryje se, jak patrně, obsahem a místy i slovy s poslední větou nového návrhu. Viz též Úvod. 4. Sem patří Artykul o dání moci defensorům nad dolejší konsistoři a akademii pražskou sněmu z r. 1610, viz tištěné art. sněmu 1610, str. V—XI; podle deskového zápisu otištěn v mém čl. „O defensorsrech a českém povstání 1618—1620“, Č. Č. H. 1921, str. 87—90. K němu a tím i k majestátu a porovnání hledí art. O impressi, přejatý ze sněmu 1610, jako k majestátu hledí nově upravený art. A XXXII. Viz o tom všem Úvod.*

A XXXIII*.

Léta Páně tisícého pětistého dvanáctého v středu po sv. Marku evangelistu na obecním sněmu stalo se svolení mezi pány J. Mtmi. rytířstvem a městy

z strany (tělo Boží pod jednou způsobou) přijímajících s jedné a mezi pány J. Mtmi., rytířstvem, Pražany, Horníky, mistry učení pražského a městy království českého přijímajících tělo a krev Boží pod obojím způsobem s strany druhé: Jakož mezi sebou smlouvy přešlé králem J. Mtí. učiněné o všecky útlisky víry a o hanění obojích stran mají, kteří jsou pod jednou i pod obojím způsobem ve dsky zemské pamatné vložené, jakož jsou se k těm smlouvám s obou stran páni Jich Mt., rytířstvo, Pražané, Horníci i jiná města přiznali, že je držeti a zachovati chtějí tak, jakož ty smlouvy a jich s obou stran k těm smlouvám přiznání deskami zemskými pamatnými zapsané, šře a plněji svědčí, a podlé těch všech smluv k sobě se zachovati mají a chtějí. Než jestliže jsou kteří vjstupkové od koho v tom času přešlým se staly až do dnešního dne, ješto by někdo skrze to mohl z pokuty viněn býti, že sebe z té pokuty viniti ani naříkati nemají. Než jestliže jsou kněží kteří kterékoli strany z far vytištěni od dátum těch smluv králem J. Mtí. učiněných, aby zase ve čtyřech nedělich od toho dne pořád zběhlých do těch far, odkudž vytištěni jsou, vpuštěni byli. Pakli by kdožkoli toho neučinil a zase nevpustil, bude moci od úřadu desk zemských listem obeslán býti, a kdož by koli přijde k úřadu svrchu psanému a toho listu obesláního požádal, mají jemu jej dáti. A to obeslání má býti najméně šest neděl před Suchými dny nebo před svatým Jeronýmem a svědky každá strana hnáti má, jako k soudu zemskému, a to obeslání má býti po kterýchžkoli Suchých dnech a po nazajtrří sv. Jeronýma k pondělku nejprvé příštímu, a tu mají na ten den osoby z soudu zemského voliti pod jednou způsobou dvanácte osob a pod obojím způsobem též dvanácte osob. Pakli by se v soudu zemském které straně nedostalo těch dvanácti osob, tehdy ta strana, kteréž by se toho počtu nedostalo z soudu zemského, bude moci s své strany jinými osobami doplniti a je k tomu soudu voliti a ti, kteří budou od které strany voleni, nebyli-li by rady královské a přísahy neměli, tehdy mají k tomu soudu přísahu učiniti, a to obeslání mají v komoře krále J. Mtí. souditi a tu na ten ča konec hned učiniti nerozjždějce se. A kterékoli straně to bude přisouzeno, aby zase toho kněze nebo jiného kteréžkoli strany bude, vpusťte, že tomu rozsudku má a povinen bude dosti učiniti a vpusťte a k tomu škody a náklady té straně, kteráž by obdržela, což by jich podlé zřízení zemského provedla, zaplatiti. Pakli by tomu rozsudku ve čtyřech nedělich pořád zběhlých dosti neučinil, tehdy k takovému má hledáno býti podlé smluv a pokut, kteréž o tom králem J. Mtí. učiněny jsou tak, jakž o tom též smlouvy ve dsky zemské pamatné vložené ukazují. A ty smlouvy králem J. Mtí. učiněné, pány J. Mtmi., rytířstvem a městy ve dsky zemské pamatné vložené, do určitých let měly trvati, že ta léta těm smlouvám vyjítí nemají ke škodě býti. Ale ty smlouvy mají od nás obojích stran věrně a právě držány a zachovány býti na budoucí časy.

* Škrtnut v A i v B.

1 28./4. — Viz na př. Palacký, Dějiny V₂ str. 200.

A XXXIII*. [A i B nový.]

Pod touž quotou tento^a artykul stane.

Jestli by se toho, který pod jednou způsobou přijímajících v stupních příbuzenství od církve^b římské^c, katolické^d zapověděných be[z] jisté dispensací dopustil a sobě tak blízkou přítelkyni vzal, aby byl na plný soud zemský větší obelán a veť by mu týž soud zemský takové předsevzetí obrátil, toho aby očekával; též nápodobně co se stavův pod obojí přijímajících dotejče, poněvadž sou se sami o to mezi sebou snesli: jestli by se který toho dopustil a přítelkyni svou blízkou v stupních, od konsistoře jejich zapověděných, k stavu manželskému pojal, aby na plný soud zemský větší proto obelán byl a veť mu to J. Mt. král. a soud zemský větší obrátí, toho aby každej očekával, to podnikl a tím se spravil¹.

O dispensací sněm léta 1610.

Pod touž quotu náležeti bude artykul tento.

Na sněmě obecním léta 1608e J. Mt. král. v tom se jest milostivě zakázati ráčil, že na potomní časy žádný cizozemec na arcibiskupství pražské dosazován býti nemá, než Čech rodilý podlé jistého sněmovního snešení léta 1549. Tolikěž na opatství, proboštství a jiné všelijaké duchovní ouřady v tomto království českém Čechové rození přede všemi jinými národy dosazování býti mají².

O nedosazování cizozemcův za arcibiskupa, proboštův, opatův a jiných prelátův. Sněmovné^f léta 1549, 1608, 1610.

Dobré zdání.

Poněvadž se při závírce tohoto artykule v sněmě léta 1608e zmínka činí, že J. Mt. král. před zavřením sněmu na to snešení revers stavům uvollí se dáti ráčil^h pak, stalo-li jest se to dostatečně, aby se vyptalo, pakli se nestalo, tehdy podlé tohoto obecního snešení při J. Mt. král. toho dáleji vyhledávati³.

* Celý tento artykul i následující Dobré zdání v B přeškrtnuto, v A však nikoli.

^a ten A.

^b církve svaté A a sněm 1610.

^c katolické A a sněm 1610.

^d římské A a sněm 1610.

^e Na sněmě obecním léta 1608 nemá sněm 1608.

^f sněm A.

^g 1610 A i B; to jest přepsání, neboť onu závěrku najdeme jen při art. sněmu 1608 a nikoli 1610.

^h se uvollí dáti jest ráčil A; v sněmu 1608 tato věta zní: a na to J. Mt. cis. před zavřením sněmu tohoto aby revers dáti ráčil.

¹ *Celý tento odstavec převzat skoro doslovně z art. O dispensáci sněmu r. 1610. Viz tištěné art. tohoto sněmu str. XIII—XIV.*

² *Celý odstavec téměř doslovně z art. sněmu r. 1608, viz tištěné art. sněmu r. 1608, str. XXIII; místo o J. Mti. cíš. zde ovšem jako v jiných případech se mluví o J. Mti. král. — Pro sněm 1549 viz Sněmy české II, str. 570/1.*

³ *Reversu onoho není v korunním archivu a i jinak pátrání po něm bylo dosud bezvýsledné.*

A XXXIII*.

Jestliže by administrátor kterýkoli, buď pod jednou způsobou aneb pod oběma způsoboma na tu faru, která by byla pod jednou způsobou aneb pod oběma anebo o kterou by soud byl, kněze dáti nemohl, tehdy ta fara má zavřítina býti a kněz druhé strany nemá tam uvozován býti dotud, dokudž by té strany kněz tu uveden a dán nebyl. Než lidé té fary budou-li sobě moci kněze, ti, kteříž by toho potřebovali, na svůj náklad zjednati, to budou moci učiniti^a.

* *Přeskrtnut v A i v B.*

a Pod artykulem tímto v B poznamenáno V. Budovcem: Již tento artykul o správě administrátora nad stavy podobojl jest minul, protože sou Compactata na sněmě léta 67 minula, v nichž tento hlavní artykul byl, abychem se administrátorem concistoře pražské spravovali, ale když jest tělo, totiž Compactata minula, tehdy i oudy těla, totiž concistoře správa nad námi, a také sněm 67 leta o zrušenejch Compactatich poslednějši zříze[n]í zemské jest, nebo zřízení toto [zemské jest vyšlo léta 64. Unde posteriora iura derogant prioribus a J. Mti. (!) cíš. císař Rudolf ráčil jest straně podobojl při svém korunování léta 75 přísahu učiniti, že jich při náboženství jich a zřízení zemském zanechati ráčí a sněm že Další text stříznutím zmizel. Jest zřejmo, že tento přípisek jest napsán před r. 1609, nebo před květnovým sněmem 1608, ale možná i před vydáním mandátu proti Bratřím z r. 1602.

O impressií. [v A i B nový.]

Poslední artykul k této rubrice o víře.

Co se impressií dotejče, té^a jak strana podjednou, tak podobojí volně a svobodně užívati, buď svou vlastní impressií míti anebo knihy i všelijaké potřeby, ku^b potřebě academiae a consistoře náležité, kde se jim líbiti bude, tisknouti dáti moci budou, však jedna strana druhé^c nic na potupu tisknouti a psáti dáti nemá, obzvláště pak toho, co by v nejmenším proti J. Mti. král. a majestátu J. Mti., na náboženství danému a porovnání, mezi stranou podjednou a podobojí učiněnému, bylo. Pakli by se kdo toho dopustil, ten každý, kdož by to tiskl, i ten, kdož by mu^d to k tisknutí^e

dal, aby podlé uznání těch čtyřmécítma^{a1} osob, kteří o útisky rozeznání činiti mají¹, strestán^f byl, a když by kdo z strany podjednou knihu o náboženství tisknouti dáti chtěl neb chtěli, tehdy aby to^g J. Mti. král. a arcibiskupu přednesti^h povinen byl, a byli; nápodobné¹, kdyby kdo z strany podobojí jaké knihy, náboženství se dotýkající, tisknouti dáti chtěl, aby ty nejprvé defensorům a akademii^j pražské podobojí k přehlídnutí podány byly².

^a to B; té A; sněm 1610: tu.

^b k A a sněm 1610.

^c proti druhé A a sněm 1610.

^d A nemá ani sněm 1610.

^e to tisknouti sněm 1610.

^{e1} čtyřmécítma sněm 1610.

^f trestán A a sněm 1610.

^g aby to nemá A a sněm 1610.

^h to přednesti A a sněm 1610.

ⁱ nápodobně A a sněm 1610.

^j defensorům akademie sněm 1610.

¹ *Ustanovení toto obsahuje* Artykul o dání moci defensorům nad dolejší konsistoři a akademii pražskou.

² *Celý artykul převzat s významnou změnou sub j a král. místo cis. ze sněmu 1610, viz tištěné art. str. XXI—XXII O impressi. Viz též Úvod.*

O osazování soudu zemského většního*.

A XXXV.

Ve jméno Boží a Trojice svaté nerozdílné Amen. Vladislav, z Boží milosti král český, markrabě moravský, lucemburské a slézske kníže a lužický markrabě. Známo činíme všem tak budoucím jako nynějším, že znamenavše některé ruoznice znamenité mezi pány a vládkami v království Našem vzniklé, kteréžto za předkuov Naších z давнэ chvilé i také za Nás k znamenité překážce jednání obecného dobrého byli jsou a potomně k zkáze a ke zlému království tomuto taková nesvornost přijíti by mohla: I majíce péči ustavičnou o poddaných Naších a chtějce rádi, aby takové nesvornosti v dobrou jednotu uvedeny byly, kteréž by obecnému dobrému nyní i budoucně nepřekážely, s pomocí Boží a s povolením všech panův i také vlády království Našeho českého tyto artykule dole psané ku pravému a k celému konci jsme přivedli. O kteréž na Nás oboje strany mocné